

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága
mint felülvizsgálati bíróság
Pfv.III.22.013/2009/11.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Szűcs Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Tóth Erika ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróság előtt 2.P.20.188/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.816/2009/6. számú részítéletével elbírált perében a jogerős részítélet ellen az alperes részéről 62. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. május 26. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint térítsen meg az államnak külön felhívásra 36.000 (Harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes 2003. április 7-én közlekedési balesetet szenvedett, amikor a teherutóját vezetve az alperes biztosítottja által vezetett tehergépkocsi neki ütközött a forgalmi sáv szabálytalan változtatása közben, mert sávváltásnál nem biztosított elsőbbséget a felperesnek.

A balesetben sérült felperes keresetében a balesettel okozati összefüggésben bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni kára megtérítésére kérte az alperes kötelezését.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 2.588.431 forint megfizetésére, továbbá 5 millió forint nem vagyoni kár után 2003. április 7-től, 155.000 forint közlekedési többletköltség után 2005. november 26-tól, 160.000 forint ápolás-gondozási költség után 2003. május 8-tól, 1.360.000 forint háztartási kisegítő többletköltség után 2005. november 26-tól, 124.000 forint kulturális többletköltség után 2004. augusztus 4-től, 317.600 forint energia költség után 2004. augusztus 11-től, 106.000 forint fogászati

költség után 2003. július 14-től, 114.000 forint gyógyszer költség után 2004. július 1-től, 46.760 forint baleseti ruha és telefon költség után 2003. április 7-től, 135.000 forint élelemfeljavítási költség után 2003. október 7-től, 229.068 forint jövedelemveszteség után 2005. február 1-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az alperest 2009. január 1-től háztartási kisegítő költségére havi 20.000 forint járadék megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felperes kárigénye összesen 7.747.428 forint összegben alapos, és mivel elismerte a felperes, hogy az alperes az ítélet hozataláig 5.198.997 forintot teljesített, a marasztalási összeget ezzel csökkentette.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezett. A másodfokú bíróság részítéletében megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és a marasztalási tőkeösszeget 7.600.428 forintban állapította meg, az ápolás-gondozási többletköltséget 13.000 forintra leszállította. Az elsőfokú bíróság ítéletének a 229.068 forint és ennek 2005. február 1-től számított kamatát meghaladó jövedelemveszteség, továbbá erőmegfeszítés címén előterjesztett keresetre és a perköltségre vonatkozó határozatot hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Megállapította, hogy a részítélettel elbírált fizetési kötelezettségbe az alperes által teljesített összegek elszámolására a felperes jogosult.

A másodfokú bíróság helyesnek találta az elsőfokú bíróság döntését a fellebbezéssel támadott nem vagyoni kár, a közlekedési többletköltség, háztartási kisegítő, kulturális többletköltség, energia többletköltség, fogászati költség, gyógyszer költség, ruha, telefonkár, élelemfeljavítás költsége tekintetében, az ápolás, gondozás költségét azonban leszállította 13.000 forintra. Az alperes teljesítésének elszámolása körében az volt az álláspontja, hogy a felperes jogosult az alperes peren kívüli részteljesítésének az elszámolására és a bíróságnak „arra volt lehetősége, hogy a felperes keresetét, kártérítési igényét, azon belül az egyes tételeket elbírálván, az így meghatározható kártérítési összeg és kamatai megfizetésére kötelezze az alperest annak megállapítása mellett, hogy az így meghatározott fizetési kötelezettségbe az alperes által teljesített összegek elszámolására a felperes jogosult”.

A jogerős részítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni, vagy teljes megváltoztatását és az elsőfokú bíróság új tárgyalásra történő utasítását kérte. Az alperes hivatkozott arra, hogy az alperes terhére téves marasztalás történt, mert a jogerős ítélet rendelkezéséből „úgy tűnik, mintha az alperes 2003. április 7-én bekövetkezett baleset óta egyetlen fillért sem fizetett volna a felperesnek”. Álláspontja szerint a teljesítés a követelést megszünteti, ez az elv azonban a perben nem

érvényesült. Kifogásolta a felperes feljogosítását az alperes által teljesített összegek elszámolására, valamint azt is, hogy nem jelölte meg a döntés, hogy az alperes teljesítéséből mely összegeket, milyen teljesítési dátummal kell figyelembe venni az elszámolásnál, a kamatok fizetése pedig nem került megállapításra. A Ptk. 360. §-ának (3) bekezdését a kártérítési követelésekre megfelelően alkalmazni kell, a Ptk. 293. §-a pedig nem alkalmazható automatikusan. Véleménye szerint a Ptk. 290. §-ának (1) bekezdése alapján - bár nem vitásan a kártérítés esetén nem több tartozás áll fenn, csak több jogcímen kell fizetni - a kártérítési ügyekben megfelelően kell alkalmaznia Ptk. 360. §-ának (3) bekezdését, ez azonban nem zárja ki, hogy a kötelezett rendelkezése szerint történjen az elszámolás. A felperesnek nem megállapítási keresetet kell előterjesztenie, hanem a meg nem térített kárát kell érvényesíteni. Hivatkozott arra is, hogy a bíróság nem döntötte el a jogvitát és ezzel sérült a Pp. 1. §-ában megfogalmazott törvényi cél.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában való fenntartását kérte. Hivatkozott arra, hogy az alperes a felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértést nem tudott megjelölni, és az alperes téves és hibás jogértelmezésén alapul az elszámolásra vonatkozó álláspontja. Tévesen jelöli meg az alperes, hogy a részteljesítés részleges kötelemszüntető tényként értékelendő, mert a kártérítés egy és oszthatatlan, olyan egységet alkot, amely nem bontható meg, mert egyazon jogviszonyból ered. A felperes a teljes kárát érvényesítette a keresetében, azzal, hogy az alperes részteljesítéseinek a teljes marasztalási összegbe való, a Ptk. 293. §-a szerinti teljesítéskori elszámolásra szóló feljogosítást tartalmazzon az ítélet.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes biztosítottja által okozott kár megtérítéséért az alperes helytállási kötelezettsége nem volt vitás. A felperes a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése alapján követelhetette a vagyoni és nem vagyoni kárának a (4) bekezdés szerinti mértékben való megtérítését.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítéletnek az alperes teljesítéseinek elszámolására, a felperes feljogosítását kimondó rendelkezését támadta.

Az alperes álláspontja téves: a kötelezett pénztartozása osztható szolgáltatás, de nincs szó a kötelezett több tartozásáról, ezért a Ptk. 290. §-ának (1) bekezdése nem alkalmazható és a károkozó

részteljesítéseinek elszámolására a Ptk. 293. §-a az irányadó. A kötelezettnek egy tartozása van, ami a károkozás kötelem keletkeztető ténye folytán egyetlen jogcímen, kártérítésként teljesítendő, bár azon belül vannak különböző címen érvényesített igények. Ezek azonban az egyetlen kötelezettség részei, az anyagi jogi alapjuk pedig az, hogy a károsultnál lehet vagyoncsökkenés, költség, elmaradt haszon, stb., amelyek együtt adják a kárát. Kárkötelem tehát létezik, azt a teljesítés meg is szünteti, de csak a jogos kárigényhez képest az annak megfelelő, teljes teljesítés. A részteljesítésnek ilyen hatása nincs, hanem alapját adja a Ptk. 293. §-a szerinti elszámolásnak. A Ptk. 293. §-a a kötelezettre egyoldalúan kogens rendelkezést tartalmaz, attól eltérő rendelkezést csak a jogosult tehet, a kötelezett eltérő rendelkezése hatálytalan. Ez a szabályozás a jogosult érdekeit védi azzal, hogy a tőketartozás csökkentése megakadályozható legyen az egész tartozás kiegyenlítésének hiányában, mert ezzel csökkenne a kamatfizetési kötelezettség, ami a jogosultat sújtaná. A Ptk. 293. §-a szerinti elszámolás folytán a részteljesítéseket először a költségre, azután a kamatra kell elszámolni és a fennmaradó összeggel kell csökkenteni a tőketartozást, ami után pedig késedelmi kamat jár.

A bíróságnak a követelésről kell döntenie az ítéletben és arról, hogy a kötelezett részteljesítése elszámolandó. Erre sor kerülhet úgy is, hogy az ítéletben az egyes tőkeösszegek csökkentésére kerül sor az előteljesítéssel, majd a teljes tőke összeg után, a kár bekövetkezésétől esedékes kamatfizetési kötelezettséget kell megállapítani. A jogszabálynak megfelel az ítélet rendelkezése, amennyiben az egyes tőkeösszegeknek és kamatainak megfizetésére való kötelezést tartalmazza azzal, hogy az előteljesítéseket - külön-külön - a felperes maga jogosult egyben köteles elszámolni a jogszabály már említett rendelkezése alapján.

Az adott ügyben tehát az elsőfokú bíróság - a jogerős részítélettel helybenhagyva - olyan számítási módot alkalmazott, hogy a tőkeösszegeket az alperes teljesítéseivel csökkentette, ugyanakkor rendelkezett a teljes tőke késedelmi kamatának a megfizetéséről. A másodfokú bíróság a részítéletével részben kiegészítette az elsőfokú bíróság döntését, amely ilyen módon megfelel a Ptk. 293. §-a szerinti elszámolási megoldás előírásainak.

Ezért téves az alperes álláspontja, hogy a részteljesítéseit, előteljesítéseit a jogerős döntés ne vette volna figyelembe, mint ahogyan azt a Ptk. 293. §-a szerinti elszámolás idején a jogosultnak is figyelembe kell majd vennie. Az elszámolásra csak akkor kerülhet sor, ha a bíróság jogerősen megállapította a marasztalás összegét, amelyhez teljesítési határidő kötötte. A teljes követelés után jár a késedelmi kamat a teljesítésig, ezért csak a jogerős döntés alapján lehet majd elszámolni, mert ekkor válik ismertté a költség és a kamat összege annak ismeretében, hogy

történt-e utóbb további teljesítés, megtörtént-e a követelés teljes kiegyenlítése.

A kifejtettekre figyelemmel a jogerős részítélet nem jogszabálysértő, mert alkalmas arra, hogy annak alapján a felperes el tudjon számolni, miközben a kötelezettnek is így kell teljesítenie, mert a Ptk. 293. §-ának megfelelő elszámolási kötelezettség egyaránt vonatkozik a felekre.

Amennyiben a felperesnek a jogerős ítéletben meghatározott marasztalás alapján elvégzett elszámolást a kötelezett nem tartja megfelelőnek, a jogai védelmének érvényesítésére végrehajtás megszüntetési (korlátozási) pert indíthat.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárási költséget a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján állapította meg, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2010. május 26.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő